

Stortinget
Samferdselskomiteen
v/ Heidi Sørensen
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref (bes oppgitt ved svar)
2002/1230-4 BSD/-

Dato
28.05.2003

OT.PRP. NR. 58 (2002 – 2003) OM LOV OM ELEKTRONISK KOMMUNIKASJON

Datatilsynet viser til Heidi Sørensens ønske om en klargjøring fra Datatilsynet. Saken dreier seg om Datatilsynet har hatt anledning til å vurdere forslaget til § 2-8 i lov om elektronisk kommunikasjon om ”tilrettelegging for lovbestemt tilgang til informasjon”. Til dette ønsker Datatilsynet å bemerke:

Samferdselsdepartementet anfører at det ikke er skjedd andre endringer i forhold til lovforslagets § 2-8 enn at forskriftshjemmelen i høringsforslagets § 2-12 er flyttet til forslagens § 2-8, slik det fremkommer i Ot.prp. nr 58. Datatilsynet er av den oppfatning at den foreslåtte forskriftshjemmelen i forslagens § 2-8, 2.ledd er utvidet og endret etter at lovforslaget var på alminnelig høring. Etter forslagens nåværende ordlyd kan myndigheten gi forskrift om tilretteleggingsplikten etter bestemmelsens første ledd, *herunder om plikt til å lagre trafikkdata i en bestemt periode*. I høringsdokumentene er det etter det Datatilsynet kjenner til ikke gitt merknader fra departementet til at forskriftshjemmelen skulle innbefatte en mulighet til å pålegge slik lagringsplikt. Dermed har verken Datatilsynet eller de fleste andre berørte aktører hatt anledning til å uttale seg om denne forskriftshjemmelen som åpner for at man kan pålegge aktørene en lagringsplikt. Etter tilsynets oppfatning har det i denne sammenheng liten betydning at Arbeids- og administrasjonsdepartementet har hatt muligheten til å uttale seg. Selv om Datatilsynet er administrativt underlagt departementet, kan det ikke uttale seg på vegne av tilsynet i personvernspørsmål.

Samferdselsdepartementet viser videre til at forskriftshjemmelen har vært diskutert i Datakrimutvalget hvor undertegnede saksbehandler representerer Datatilsynet. Datakrimutvalget diskuterte ikke den konkrete forskriftshjemmel i forslagens § 2-8. Derimot ble Datakrimutvalget av Justisdepartementet bedt om å uttale seg om det bør innføres en midlertidig ordning som pålegger tjenestetilbydere å loggføre regelmessig. Datakrimutvalget konkluderte med at en ordning med lagringsplikt, eventuelt på midlertidig basis burde vurderes grundig. En slik vurdering var det ikke anledning til innenfor tidsrammen. På bakgrunn av at forslaget til lov om elektronisk kommunikasjon ikke svekker politiets stilling i forhold til gjeldene rett, vurderte utvalget det ikke som nødvendig å foreslå en midlertidig ordning. Brevet fra Datakrimutvalget til Justisdepartementet ligger vedlagt til orientering.

Som det fremkommer av det overnevnte har ikke Datatilsynet fått anledning til å uttale seg om hjemmelen som gir adgang til å pålegge lagringsplikt. I følge Samferdselsdepartementet vil tilsynet få anledning til dette dersom det blir aktuelt å gjøre bruk av hjemmelen. Datatilsynet ønsker i sakens anledning å uttale seg om en forskriftshjemmel til å pålegge lagringsplikt av trafikkdata.

Lagringsplikten

Overskuddsinformasjon

Det er et grunnleggende personvernprinsipp at opplysninger som er ment å skulle brukes til ett formål ikke skal benyttes til andre formål. Unntak fra dette er der den opplysningene knytter seg til samtykker til annen bruk, eller det finnes lovhjemmel. Trafikkdata lagres hos tjenestetilbyderne for å sikre kommunikasjonen og for å kunne fakturere for tjenesten. Når formålet er oppfylt skal opplysningene slettes. Dette gjenspeiles i lovforslagets § 2-7. En lagringsplikt etter den foreslåtte forskriftshjemmel vil ha som formål å være et middel for kriminalitetsbekjempelse. Det vil innebære en oppbevaring av såkalt overskuddsinformasjon til et annet formål enn det opprinnelige.

Demokratihensyn

Lagring av trafikkdata utover det som er nødvendig for gjennomføring av tjenesten, vil bety at det lagres mange trivielle opplysninger om veldig mange abonnenter. En slik enorm lagring med mulighet til å finne ut hvor hver enkelt til enhver tid befinner seg, vil rokke ved den grunnleggende rett det er å kunne bevege seg fritt uten at man blir iaktatt. Dette er et grunnleggende prinsipp i et demokratisk samfunn, som også fremgår av menneskerettighetene. Det er en kjensgjerning at de fleste av de lagrede opplysningene ikke vil bli benyttet til kriminalitetsbekjempelse fordi individene opplysningene knytter seg til ikke vil gjøre noe som vil sette dem i politiets søkelys. Store mengder informasjon om en hel befolknings opplysninger knyttet til elektronisk kommunikasjon vil bli lagret, for at en liten del som gjør noe kriminelt skal avdekkes. Etter Datatilsynet oppfatning er dette så inngripende at dersom lagringsplikt eventuelt skal innføres, bør dette besluttes av Stortinget i lovs form, og ikke gjennom en svært vid forskriftshjemmel. Av hensyn til forutberegnlighet for enkeltindividet bør det klart fremgå at opplysninger vil oppbevares utover det som er nødvendig for formålet til tjenestetilbyderne.

Det er anført at departementet vil forelegge eventuell bruk av forskriftshjemmelen for Stortinget. Datatilsynet oppfatter dette som at departementet også anser lagringsplikt som et spesielt og inngripende tiltak. Datatilsynet finner tilnæringsmåten bemerkelsesverdig og ønsker å gi uttrykk for at dette ikke fremstår som like tillitvekkende som ordinær lovbehandling. For å få en grundig vurdering av en vanskelig problemstilling bør man derfor avvente Datakrimitvalgets innstilling, som vil drøfte en eventuell lagringsplikt.

Det er velkjent at deler av påtalemyndigheten ikke finner dagens lagringstid av trafikkdata tilfredsstillende, og ønsker ytterligere lagringsplikt av trafikkdata. Det er også på det rene at kontroll av trafikkdata kan være et effektivt virkemiddel i forhold til kriminalitetsbekjempelse. Hvis den foreslåtte forskriftshjemmelen skulle bli vedtatt, vil det forhold at det rent faktisk finnes en lovhjemmel som åpner for å pålegge lengre lagringstid, med stor sannsynlighet benyttes som et argument for å innføre lagringsplikten. Det er som kjent vanskeligere å trekke gitte fullmakter, enn å tenke seg om og vurdere hvilket trusselbilde som gjør slike tiltak nødvendige.

Datatilsynet er videre skeptisk til at en lagring utover tjenestetilbyderens behov skal foretas hos disse. Misbrukpotensialet vil øke, og annen bruk av opplysningene som ligger så lett tilgjengelig kan være fristende. Videre kan det både for aktørene og forbrukerne være vanskelig å skille på bruk til eget formål og bruk etter politiets anmodninger.

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Beate Sire Dagslet
rådgiver
(saksbehandler,
telefon 22 39 69 00)

Vedlegg: kopi av Brev fra Datakrimutvalget av 20. desember 2002

Kopi: Samferdselsdepartementet v/ Statsråd Torild Skogsholm